

Fesztiválság. Dinnyés József és Nagy Bandó András műsora az újszegedi szabadtéri színpadon este fél 9 és 11 órakor.

A 26. szegedi nyári tárlat a Horváth Mihály ut-

cai képtárban, szeptember 18-áig.

Szervátusz Tibor szobrászművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 28-áig.

Kovács Éva kerámiai a Képcsarnok Gulácsy Lajos Termében.

Németh Ernő fotókiállítása a sajtóház művészklubjában, augusztus 20-áig.

A magyar cserkészlet története. Erzsébet királyné. Kiállítások a Fekete-házban (Somogyi u. 13.).

Állandó kiállítások: Móra Ferenc Múzeum (Roosevelt tér 1/3.): Csongrád

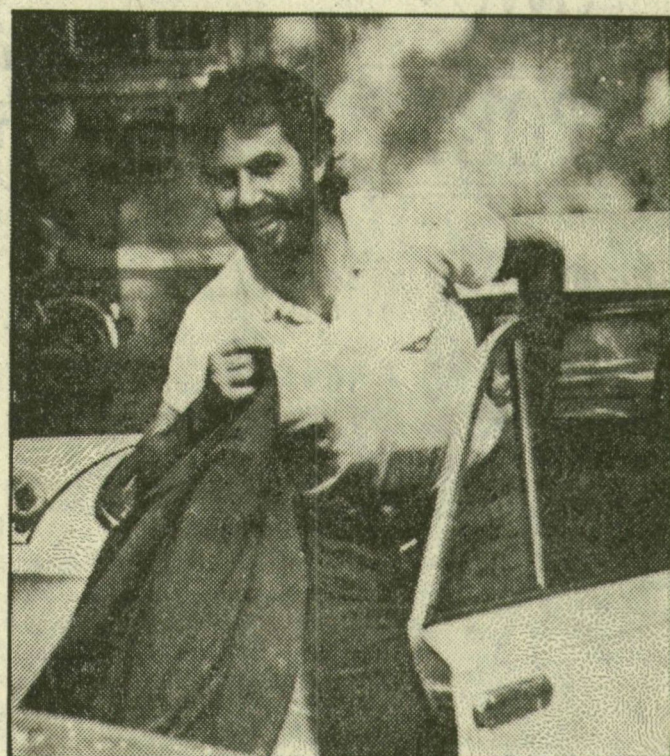
megyei parasztbútorok és népviseletek; Lucs-képgyűjtemény; Móra-émlékszoja; Kass Galéria (Vár u. 7.): Kass János grafikai; Vármúzeum (Móra park): Szeged múltja, jelene és jövője; Fekete-ház: Vihart aratva — Csongrád megye munkásságának élete és harcai 1867—1945; Buday György élete és munkássága.

Varga Mátyás színház-történelmi gyűjteménye (Bécsi krt. 11.).

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye, Tápé, Vártó utca 4., naponta délután 2-től este 7-ig.

Fülöp király utazásai

(A Don Carlos külföldi vendégművészei pénteken délután érkeztek meg Szegedre, és elkezdtek próbálni. Közülük az olasz basszista, Francesco Ellero D'Artegná egy nap múlva — eltűnt. Kedden délután 5-re volt kiírva a próba a szegedi szimfonikusok Festő utcai termében. Háromnegyedkor gyülekeztek a zenekar és a kórus tagjai, a szólisták, hat perccel 5 óra előtt megérkezett Oberfrank Géza. Elhelyezkedtek, pontban 5-kor megkezdődött a próba. Negyed 6-kor Fülöp király szolama következett, ám Fülöp, azaz F. E. D'Artegná művész úr — sehol. A hirtelen beállt csendet egyszercsak megtöltötte egy jól ismert hang; magyarul énekelt Fülöp király szolamát. A teremben derűtség, taps. Hát persze, Gregor... Végzavára csapódott egy autó ajtaja: a hőségben kimelekedve, kissé csapzottan, de ruganyos futólépésben átvágott a folyosón az olasz művész, elismerően biccentett Gregor József felé, bocsánatkérően a karmesternek, leült és énekelni kezdett...)

Francesco Ellero D'Artegná — második megérkezésének pillanatában

— Tisztelt művész úr! Megmondaná, merre járt?

— Veronában voltam.

— ...?

— Énekeltem. Rendkívüli, nagyszabású zenei ünnepség színhelye volt hétfőn este a Veronai Aréna: José Carre-rast, a világhírű tenor, Olaszországba és a színpadra való visszatérése alkal-mából köszöntöttük egy nem mindennapi koncerttel. Tudja — hála Istennek — felgyógyult a betegségéből, és alapítványt tett abból a célból, hogy segítse a leuké-miában szenvedők gyógyítá-sát. Az alapítvány javára rendezték a hétfői koncer-tet, amelyen a világ igen ne-ves művészei léptek fel, ösz-szesen 26-an.

— Mondjon kérem néhány nevet!

— Plácido Domingo, Mont-serrat Caballé, Ruggiero Raimondi, Marton Éva, Gia-como Aragall, Buday Livia... Fantasztikus este volt, az aréna zsúfolásig megtelt... Szóval — ezért kellett Sze-gedről elutaznom. Remélem, a távollétem nem okozott gondot a Don Carlos együt-tésének és alkotóinak; mos-tantól csakis Fülöpre kon-centrálok...

— Sokszor énekelt?

— A szegedi lesz a negye-dik Don Carlos-rendezés, amiben fellepek. Párizsban, Bonnban, sok neves énekes-sel, sokszor voltam már Fülöp király. A mostani szerep-ösztás tetszik nekem, és észrevettem, hogy a rende-ző, Ruszt József, vérbeli színházi ember, alighanem színpadra állította már Schiller Don Carlosát...

— A pályájáról szeretném kérdezni. Megfelel a való-ságnak az az információm, hogy ön popénekes volt fia-talabb korában?

— Mindenfelé foglal-koztam, klarinétozni tanul-tam, és a popzene felett meg az izlésemnek, mint általa-ban minden ifjú embernek a mai világban... Mi taga-dás, nem szerettem az ope-rát. Rossz ízlésű emberek hóbortjának tartottam. Csak azt láttam meg belőle, hogy kerekded formájú, duzzadt énekesek ácsorognak a szin-padon, egyik kezük folyton a szívükön, a másik maga-

san fönt a levegőben, mint-ha mindig esküdöznek... zünk is készült. Ismeri a hagyományos, sta-tikus operajátszásnak ezeket a pózait! Meglehetősen ne-vetségesnek találtam.

— Mikor változott meg az ízlése?

— Nem hiszem, hogy elég helye van ezt a történetet le-írni, hosszú. És nem is hi-szi el mindenki.

— Talán csoda történt?

— Olyasmi. Huszonhárom éves koromban megnősültem és elhatároztam, hogy egé-szen megváltoztatom az éle-temet. A feleségem matemá-tikatanárnő volt, komoly nő. Rájöttem, hogy nekem is diplomát kell szereznem. Igen, de melyet? Úgy dön-töttem, zenetanár leszek. Csakhogy túl hosszúnak tűnt az út, amíg én a klarinét-tudásomat addig fejlesztem, hogy taníthatok. Ezért in-kább a rövidebb énekkur-zusra iratkoztam be, kizá-rólag diplomaszerezés céljá-ból, és nem azért, hogy ének-művész legyek. Am két esztendő múlva igen híres ta-nárhoz kerültem, és egy szép napon arra ébredtem, hogy operaénekes vagyok. A Na-buccóban debütáltam. Vero-nában. A Scalába 1985-ben jutottam el, szintén Nabuc-co-előadásban énekeltem. Pavarotti-versenyt nyertem. Így szerepelhettem együtt vele, méghozzá Kinában, a

Bohéméletben. Közös leme-zünk is készült.

— És elkészült a Bohém-élet filmváltozata is...

— Valóban, Luigi Comen-cini rendezte, francia—olasz koprodukció, a két ország-ban már forgalmazták. Örül-nék, ha a szegediek megné-znének benne, amikor az itte-ni mozikba kerül.

— Ahogy ezt Nyurgon mondják a mienknél — zsa-badúszó — kissé tisztelettel-jesebb kifejezéssel: ön füg-getlen alkotó művész. Járja a világot. Hány évre előz van szerződése?

— 1992-ig pontosan tudom, mikor, hol, mit énekelek. Az egyik legfontosabb fellépésem a következő szezonban lesz, Párizsban, a Carmen-ben, Escamillo. Jövőre To-kióban a Don Carlos és a Don Juan vár, aztán Bonn-ban és a Metropolitanban: Simone Boccanegra.

*

(Francesco Ellero D'Artegná keddi, második megérke-zése után, egyetlen éjszakán — ahogy mondta — tökéle-tesen kipihente magát, és a szálloda éttermében „isme-rős étekvadászatra” indult. Ugyanis Triesztben született, ahol „sok jó magyar étterem működik”. Reméljük, sike-rült „hazai” ízeket talál-nia...)

Sulyok Erzsébet

Teljes díszben

Schmidt Andrea felvétele

A szabadtéri operabemutatójának díszlettervét ugyanaz a Csányi Árpád készítette, aki a nevezetes kecskeméti Ruszt-rendezés, a Schiller-Don Carlos színpadképét tervezte. A kórhú kosztümök Márk Tivadar munkáját dicsérik — és a szabadtéri kivitelezőműhelyében dolgozókat. Ezúttal ugyanis az opera-előadás ruhái: „saját produkciók”. Ké-pünk az első kosztümös próbán készült, a Dóm téren

Ruszt Carlósa

Ruszt József újra Don Carlost rendez. Hogy ebben mi a különös? Az, hogy ma már színház-történelmi jelentőségűnek mondható az 1974-es, Gábor Miklós köré épített kecskeméti Don Carlos, Ruszt József sokat vitatott, és nagyra értékelt rendezése. Igaz, a tizennégy évvel ezelőtti produkció a prózai Carlos volt, azaz Schiller drámájának színpadra ültetése, a mai pedig Verdi operája, de a hasonlóság adott, hisz — Dürnematt szavaival — a Don Carlos olyan ope-ra-dramaturgia, amelyben az ember pusztán azért kerül a színpadra, hogy módja legyen a retorikus kitérősekre.

Természetesen először arról érdeklődtem, mennyiben változott Ruszt Józsefnek a viszonya ehhez a műhöz az eltelt majd másfél évtized alatt.

— Azóta nagyot fordult a történelem — mondta a rendező. Nagy lelepleződések történtek, s ötvenen túl már igazi életpénny számomra, hogy kiderülhetett mindaz Sztálinról, amire talán még gondolni sem mertünk. Tehát nem azok a fülöpi vonások kaptak hangsúlyt, amelyek a királyt a hatalom magányosának mutatják, hanem a hitleri vonásokat rajzolta meg erősebben a történelem.

— A kritika a szemérem vetette, hogy publicisztikát művelt a kecskeméti Don Carloszal.

— Akkor a lefedett történelmi tudat miatt ezt vállaltam, mert mindent felszínre kellett hozni, ami éppen kimondható volt. Egyébként Schillerben is van publicisztika, ilyen a mű.

— Miért izgatja a Don Carlos?

— A mártírium, az egyéni sors fölálódzása örök téma. Lényegében mindenki fölál-dozza magát itt, még Fülöp is.

Ez a címe Dinnyés József és Nagy Bandó András műsorának, amelyet ma, pénteken, és holnap, szombaton két-két időpontban, este fél 9 és 11 órai kezdettel adnak elő az újszegedi szabadtéri színpadon.

A program első részében Dinnyés József „magánvéleményt” mond — nemzedékről, kis országunkról, önmagáról, és tesz egy útlevel

— A három nagy emberi igény — szeretet, szabadság, és a hatalom — közül melyik érdekli jobban?

— Ezt a hármát ma úgy mondanák, hogy komplex emberi jog. Mindhárom alapvető, ráadásul össze-egyeztethető. A Don Carlos-ban eltolódnak a pozíciók: aki a hatalom, az szeretet-éhes, aki szeretet, annak nincs hatalma. Akár akarom, akár nem, engem Fülöp érdekel leginkább, mert tiszteletre méltónak érzem a hatalom magányosságát.

— Nem gondolja, hogy a hatalmak legitimációs törekvéseiben ilyen narcisztikus vonások is rejlenek?

— Dehogynem. Borisz Godunov vagy Rettegott. Iván iszonyatos szeretetvésséggel szereti önmagát. Valószínűleg az sem véletlen, hogy ezek súlyos basszus szerepek. — Jelent-e különösebb nehézséget külföldiekkel dolgozni?

— Egy-két nap alatt, pláne olasz nyelven, nem lehet a dikciókat beállítani, de mindenki tudja a szerepét, ezért a munkának a színpadi része nagyon szép. Biztos

vagyok abban, hogy a szólis-ták nem fognak csalódást okozni. A külföldi vendég-énekesek fiatalok, így külön-szint jelent majd az egysé-ges hangzás.

— Hyenkor szinte két ren-dező dolgozik: ön és a zenei munkát irányító Oberfrank Géza. Megértik egymást?

— Úgy érzem, közös nyel-ven beszélünk és gondolko-zunk.

— Láttam a próbákon, hogy gyakran fölmege a színpadra. Ugyanakkor ez a nagyopera alkalmat ad arra is, hogy nagy tablótak is formálhasson a sok-sok sze-replővel.

— Ez az, ami igazán élvezetes és egyben fárasztó is. Hasonlót éreztem már, amik-or azt mondtam, hogy ez-után csak monodramát ren-dezek. Aztán persze, miután össze voltam zárva egy hó-napig egy emberrel, Az em-ber tragédiáját szerettem volna rendezni. Ez bennem mindig így hullámszik. Most az az izgalmas, hogy a nagy és kis formák milyen fino-man vannak szöve ebben az operában.

Dlusztus Imre

Fesztiválság

nélküli utazást, magyar nyelvterületen. Saját szövegei — és persze zenéi — után az illyési ótágú sip, az egyetemes magyar irodalom összehangolhatatlan szóla-maiból válogat: Kovács Vil-mos (Kárpátalja), Magyar Lajos (Erdély), Kontra Fe-renc (Vajdaság), Kibédy

Varga Aron (Hollandia), Tózsér Árpád (Szlovákia) és Juhász Ferenc verseit éne-ke, gitárkísérettel. Egyébiránt — mikor nem lép fel külön-féle színpadokon — a Sze-gedről elszármazott „daltu-lajdonos” rendhagyó iroda-lomórak anyagát szerkeszti. Eötvös-ösztöndíjat nyert el, A diaszpóra dala címmel az élő magyar irodalmat dol-gozza fel; kazettáit — re-mélhetően hamarosan — a vállalkozó kedvű pedagógu-sok használhatják az isko-lákban. És még egy jó hír: a Múzsák kiadónál most jelent meg Sebők János könyve, a címe: A daltulajdonos. A Szegedről 1967-ben elkerült Dinnyés József pályájának két évtizedét tekinti át in-terjúkkal, kritikák, újságcik-kek, más dokumentumok se-gítségével és a költőbarátok nyilatkozataival. Talán a Fesztiválság kezdési idejére megérkezik Szegedre is a könyv, s ez esetben lehet kérni dedikációt.

Az újszegedi program má-sodik része a másik „szegedi embőre”, Nagy Bandó And-rásé. Hogy mit kezd vele — meglátjuk.

Eboli?

Meglehetős aggodalmak és izgalmak kísérik a Don Carlos próbáit: megbetegedett Corina Circa, a kanadai énekesnő, a szabadtéri produkció Eboli hercegnője. Eppen most és éppen itt érte utol szegényt a rémség, amitől az érzékenyebb alkatú énekesek foly-vást rettegnek: bevérzett a hangszála. Az orvosok szigorú nyugalmat rendeltek; a művésznőnek napok óta megszólalnia sem szabad, nemhogy énekelni...

Ezért — mindmostandó — Varsányi Mária próbál az együttessel, és intenzíven tanul, merthogy Eboli szolamát eddig magyarul tudta, a bemutató pe-dig olasz nyelvű...

Corina Circa állapota sokat javult a héten. A végleges döntést arról, hogy melyikük legyen a be-mutató előadásán Eboli hercegnő, csak a premier napján hozzák meg — az erre illetékesek.